

بارکدگذاری منابع مرجع (فارسی و لاتین)

مرکز اطلاع‌رسانی و کتابخانه مرکزی (تابستان ۹۴)

بارکدگذاری منابع مرجع مرکزی از حدود سال ۸۷ به بعد با خرید منابع جدید در بخش فهرست‌نویسی آغاز گردید و همچنان ادامه دارد. اما منابع قدیمی فاقد بارکد بود و از طرف دیگر با تجمیع منابع دیگر دانشکده‌ها در بخش مرجع تعداد این نوع منابع افزایش یافته بود.

از آنجا که هر نوع گزارش‌گیری (رف‌خوانی، وجین، صحافی) از منابع مرجع به دلیل فقدان بارکد بر روی کتابها به صورت الکترونیکی امکان‌پذیر نبود و به شیوه دستی انجام می‌گرفت. این مسئله همواره موجب مشکلاتی از جمله اتلاف وقت، اشتباهات زیاد و عدم یکپارچگی می‌گردید، بنابراین بارکدگذاری منابع قدیمی با هدف تهیه انواع گزارش الکترونیکی از این منابع در آینده، ضروری به نظر می‌رسید.

گزارش مختصر:

بارکدگذاری منابع قدیمی فارسی در اول مرداد سال جاری با همکاری ۲ نیروی کار دانشجویی و ۳ نیروی خدماتی شروع شد و ظرف مدت یکماه به پایان رسید. منابع فاقد بارکد، بارکدگذاری و شماره آن وارد سیستم گردید. از اول شهریور بارکدگذاری بخش لاتین با همکاری ۳ نیروی کار دانشجویی و ۳ نیروی خدمات آغاز و در مدت ۳ ماه به انجام رسید. تعداد ۱۸۸۵۰ بارکد در دو بخش مورد استفاده قرار گرفت. منابع اشکالی نیز بررسی و جهت اصلاح به بخش فهرست‌نویسی ارسال گردید. ۴۷۲ نسخه فارسی و ۴۰۰ نسخه منبع لاتین مجموعاً ۸۷۲ نسخه کتاب اشکالی توسط بخش فهرست‌نویسی اصلاح و پس از ثبت اطلاعات به بخش منتقل گردید.

جدول شماره ۱

مدت زمان بارکدگذاری	بخش فارسی	ماه ۱	بخش لاتین	ماه ۳	ماه ۴
تعداد بارکد استفاده	بخش فارسی	-	بخش لاتین	-	۱۸۸۵۰
نیروی کار	بخش فارسی	۵ (۳ نفر خدمات)	بخش لاتین	۶	-
منابع اصلاح شده	فارسی	۴۷۲	لاتین	۴۰۰	۸۷۲
منابع انتقالی از انبار	فارسی	۶۰	لاتین	۶۲	۱۲۲
تعداد بارکد تکراری	-	-	لاتین	۱۰۰۰	۱۰۰۰
تعداد قفسه چوبی انتقالی	-	-	بخش لاتین	-	۲۳

گزارش مفصل

بارکد یا کد میله‌ای (barcode) کد شناسایی چاپ شده بر روی کتابها و انواع کالاها است که به صورت نوارها یا میله‌های عمودی نشان داده می‌شوند. این کدها برای ورود اطلاعات سریع و بدون خطا در مکان‌هایی مانند کتابخانه و دیگر جاها استفاده می‌شود.

روال و روند بارکدگذاری منابع مرجع

الف منابع مرجع فارسی:

۱. پس از بررسی مشخص گردید به لحاظ بارکد منابع به سه دسته تقسیم می‌شوند:
 - ۱- منابع فاقد بارکد ۲- منابع دارای بارکد قدیمی ۳- منابعی با بارکدهای نسبتاً جدید.
- ابتدا به نظر می‌رسید تنها منابع قدیمی فاقد بارکد، باید مدنظر قرار گیرند و بارکدگذاری گردند.

۲. برای سهولت کار منابع قدیمی و بدون بارکد در قفسه‌ها شناسایی و " نشانه گذاری گردیدند تا نیروهای خدماتی بتوانند به راحتی اینگونه منابع را تشخیص و در محل قفسه بارکد مربوطه را در پشت کتاب چسبانده، سلفون بکشند و دو مرتبه در جای خود قرار دهند.

۳. پس از " نشانه‌گذاری "(حدود ۲۰ قفسه) چسباندن بارکد توسط نیروهای دانشجویی و خدمات شروع شد و به همین روال پیش رفت.

۴. ورود بارکد در کامپیوتر توسط نیروهای کار دانشجویی (۲ نفر) در پای قفسه‌ها آغاز گردید و " نشانه‌گذاری " بر روی منابع توسط نیروهای خدماتی ادامه یافت. در مرحله ورود بارکد به سیستم اشکالات منابع بارکدگذاری شده قدیمی و نیز منابع جدیدتر دارای بارکد، آشکار گردید:

۱. شماره بارکد منابع قدیمی وارد سیستم نشده بود.

۲. منابع جدیدتر دارای بارکد نیز به طور کامل و دقیق وارد نشده بودند.

۳. منابع سایر دانشکده‌ها بارکد آنها در صفحات سوم و چهارم کتاب (نه پشت کتاب) چسبانده شده بود.

۴. بارکدهای مخدوش و ناکارآمد (منابع قدیم و جدید) از اینرو بخش مرجع تصمیم گرفت تمام منابع را از یک طرف به طور کامل کنترل نماید:

الف. از جهت ورود شماره بارکد و اطلاعات آن در سیستم

ب. بارکدهای مخدوش را تعویض و اطلاعات آن را وارد سیستم کند.

ج. در رابطه با منابع دانشکده‌ها برای یکپارچگی کار، بارکد جدید به پشت جلد کتاب چسبانده و اطلاعات آن وارد گردد.

ثبت بارکد منابع در سیستم

در موقع ورود شماره بارکد به کامپیوتر اشکالات دیگر منابع بارکدگذاری شده قدیمی ظاهر گردید

۱. اطلاعات کتاب شناختی برخی از منابع از سیستم نوسابه سیماد منتقل نشده بود (در سیستم موجود نبود) که مجدداً ورود اطلاعات گردید و بارکد آن نیز ثبت شد
۲. بارکد تکراری (متعلق به کتاب دیگر) بود که تعویض و شماره آن وارد گردید
۳. در سیستم کتاب مورد نظر، وجین، سایر (گمشده)، اعلام و براساس شماره ثبت قابل جستجو نبود و نمی شد اطلاعات آن را وارد کرد و توسط بخش فهرست نویسی اصلاح گردید.

۳. محل نگهداری منبع در سیستم اشتباه وارد شده بود.

۴. نسخه های اضافه یا جلدهای دیگر کتاب، در سیستم وارد نشده بود که اطلاعات آن ثبت و به نسخه اصلی اضافه گردید.

۵. افزون بر مشکل بارکد منابع، لیبل برخی از منابع نیز مخدوش بود که در این صورت همراه با اصلاح بارکد مجدد لیبل چاپ و به کتاب چسبانده شد.

ب. بخش لاتین

بارکدگذاری بخش لاتین با همکاری ۳ نیروی کار دانشجویی و ۳ نیروی خدماتی از اول شهریور آغاز و ظرف ۳ ماه (۹۴/۹/۸) به اتمام رسید. در بخش لاتین تقسیم کار دقیق تر بود. قفسه ها بر اساس رده و موضوع میان نیروهای کار دانشجویی تقسیم گردید. نیروهای خدمات به محض پایان یافتن نشانه گذاری در بخش فارسی به لاتین منتقل و کار خود را شروع کردند. پس از آن کار الصاق بارکد در پشت کتاب و سلفون

کشیدن برآن را برعهده گرفتند. با تقسیم کار ورود بارکدهای منابع لاتین آغاز گردید که در مقایسه با منابع فارسی به دلایل ذیل پیشرفت کار به کندی صورت گرفت:

۱. منابع لاتین سنگین‌تر از کتابهای فارسی بودند و این خود باعث کندی کار می‌گردید.

۲. در میانه کار ۳۲ قفسه فلزی به مخزن کتابخانه منتقل و درمقابل ۲۳ قفسه بلند چوبی به بخش منتقل شد که چیدمان مجدد قفسه‌ها، انتقال منابع و قفسه گردانی را به همراه داشت.

۳. منابع لاتین نیز در هنگام ورود اطلاعات دارای اشکالات مشابه مراجع فارسی بودند که جهت اصلاح و ثبت شماره بارکد به بخش فهرست‌نویسی ارسال شدند.

۴. حدود ۱۰۰۰ بارکد با شماره‌های تکراری تولید و چسبانده شده بود که موقع ورود شماره‌ها به کامپیوتر الزاما تعویض و در کامپیوتر ثبت گردید.

۵. ۱۲۲ نسخه (۶۲ نسخه فارسی، ۶۰ نسخه لاتین) از انبار منابع مرجع در طبقه پایین انتخاب، بارکدگذاری و جهت ورود اطلاعات کتابشناختی (دریسیستم موجود نبود) به بخش فهرست‌نویسی ارسال گردید.

تعداد ۱۸۸۵۰ بارکد در دو بخش فارسی و لاتین مورد استفاده قرار گرفت که نشان می‌دهد به همین میزان کتاب بارکدگذاری و وارد سیستم شده است و اگر تعداد منابع را در حال حاضر حدود ۳۰ هزار نسخه محسوب کنیم، این آمار مشخص می‌نماید بیشتر از نیمی از منابع بارکد نداشته، یا بارکد آنها مخدوش بوده و یادگر غیر از پشت جلد استفاده شده و تعویض گردیده است که این مورد آخر کمترین تعداد را داشته است.

بخش فهرست نویسی مسئولیت تولید بارکد، راهنمایی نیروی کار دانشجویی، اصلاح منابع اشکالی فارسی و لاتین را بر عهده داشت. ۴۷۲ نسخه فارسی و ۴۰۰ نسخه مرجع لاتین در مجموع ۸۷۲ نسخه کتاب توسط بخش فهرست نویسی اصلاح و شماره بارکدهای آن وارد گردید.

محمود صدیقی - بخش مرجع

۹۴/۱۱/۱۳